

Farmasötik Bilimler Ankara Derneği'nin Otuzuncu Kuruluş Yılı'nı Kutlarken

Aysen KARAN*

FABAD Farm. Bil. Dergisi 1981-1986 Yayın Kurulu Başkanı

Farmasötik Bilimler Ankara Derneği (FABAD)'ın kuruluşunun otuzuncu yılını tüm üyelerimiz ve meslektaşlarımızla birlikte kıvançla kutlarken, derneğimizin başarılı çalışmalarını daha nice yıllar sürdüreceğine gönülden inanıyorum.

Dergimizin Otuzuncu yıl özel sayısı için FABAD'nın ve eczacılığın geçmişi, bugünü ve yarını ile ilgili bir yazı hazırlamam istendiğinde tereddütsüz kabul ettim. FABAD'nın kuruluşunda görev alan kişilerden biriydim ve derneğimizin kuruluşunu genç meslektaşlarıma aktarmak görevimdi. Diğer taraftan eczacılığın dünü, bugünü ve yarını konusundaki görüş ve düşüncelerimi yazmak hususunda aynı isteği duymadığımı belirtmeliyim. Bu isteksizliğimin nedeninin otuzdokuz yıl süren aktif meslek hayatım boyunca değişik konumlarda katıldığım toplantı v.b.lerde edindiğim izlenimler ve çözümsüzlükler olduğunu sanıyorum.

FARMASÖTİK BİLİMLER ANKARA DERNEĞİ'NİN KURULUŞU:

Derneğimiz, farmasötik bilimler alanındaki bilimsel çalışma ve gelişmeleri meslektaşlarına yansıtacak bir organizasyonun eksikliğini duyan, Ankara'da görevli bazı eczacıların girişimleri sonucunda 1966 yılında kurulmuştur. Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Refik Saydam Merkez Hıfzısıhha Enstitüsü, Haceteppe Hastanesinde görevli eczacılar ile eczane sahibi iki meslektaşımızdan oluşan bu kurucu grupta o zamanki ünvanları ile Prof. Dr. Enver İzgü, Ecz. Abdullah Ungan, Ecz. Suna Duru, Ecz. Aysen Karan, Ecz. Şevket Yağtu, Ecz. Nurtan Yüksekülkü, Ecz. Mithat Kiper, Ecz. Nafiz Süerdem, Ecz. Sabri Çıgızoğlu, Ecz. Aslı Tezel, Ecz. Ülkü Güngör, Ecz. Necati Dikmen, Ecz. Hüsnü Özgören ve Ecz. Turgay İspir bulunmakta ve grup "Müteşebbis Heyet" olarak tanımlanmaktaydı. Derneğin tüzüğü, 12 Mayıs 1966 tarihinde yapılan müteşebbis heyet

* Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi emekli öğretim üyesi

toplantısında hazırlandı ve "Farmasötik Bilimler Ankara Derneği Nizamnamesi-1966" derneğimizin ilk tüzüğü olarak işlerlik kazandı. O dönemde dernekler için geçerli olan kurallarda öngörülmediği için kurucu üyelerin adları bu nizamnamede yer almamıştı. Onbeş maddeden oluşan bu nizamnamede derneğin amacı "Farmasötik bilimlerin dünyada ve memleketimizdeki ilerlemelerini takip ederek meslektaşlara duyurmak, mesleğin ilmi yönünü yurdumuzda tanıtmak, yaymak, teşvik etmek ve mesleğin sosyal durumunu daha da kuvvetlendirmektir" şeklinde tanımlanmıştır. Kuruluş yılları sayılabilecek 1967-1968 yıllarında FABAD, derneğimizin ilk başkanı Prof. Dr. Enver İzgü'nün önderliğinde bir taraftan üye kaydı çalışmalarını sürdürürken diğer taraftan da bilimsel konferanslar, yemekler ve piknikler düzenleyerek meslektaşları arasındaki iletişimi güçlendirmeye çalışmıştır. Derneğimizin yayın organı olan FABAD-Farmasötik Bilimler Dergisi de yayın hayatına Haziran 1968'de Farmasötik Bilimler Ankara Derneği Bülteni adı altında başlamıştır. Bu bülten çeşitli zorluklar ve özellikle mali imkansızlıklar nedeniyle 1968-1981 yılları arasında kesintili olarak yayımlanabilmiş ve Eylül 1981 sayısından itibaren de FABAD Farmasötik Bilimler Dergisi adıyla düzenli bir şekilde basılmaya başlanmıştır.

Derneğimizin 1966 yılında kurulmuş olmasına karşın Ankara İli Emniyet Müdürlüğü Dernekler Şu-

besi'ndeki kayıtları incelendiğinde kuruluş yılının 1973 olduğu görülecektir. Bunun nedeni, 12 Mart 1971 sonrasında ülkemizdeki tüm derneklerin kapatılmış, daha doğrusu lağvedilmiş olmalarıdır. Bir süre sonra çalışmaları durdurulan derneklerin 2.12.1972 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 1630 sayılı Dernekler kanunu'na uygun olarak yeniden kurulmaları mümkün olmuştur. İşte bu kapatılma ve yeniden kurulma işlemleri nedeniyle, derneğimizin her türlü resmi evrak ve kayıtlarının bulunduğu ilgili şubede, Farmasötik Bilimler Ankara Derneği'nin 1973 yılından önceki dönemine ilişkin hiçbir resmi kayıt bulunmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında derneğimiz 1973 yılında kurulmuş bir dernek olarak işlem görmektedir. Çalışmaları durdurulan derneğimizin yeniden kurulma hazırlıkları o zamanki yönetim kurulu tarafından yürütülmüş, 1966-Nizamnamesi de bazı değişiklikler ile 1630 sayılı Dernekler Kanunu'na uygun şekilde getirilerek "Farmasötik Bilimler Ankara Derneği Tüzüğü-1973" hazırlanmıştır.

Bu tüzükte, yasa gereği kurucu üyelerin ad ve adreslerine de yer verilmiştir. Derneğimizin 1973 tüzüğü incelendiğinde 1966 yılında derneğimizi kurdukları bilinen meslektaşlarımızdan dokuzuna yer verilmediği, yeni ilavelere karşın kurucu üye sayısının yedi ile sınırlı olduğu görülür. Bu değişikliği zorunlu kılan nedenleri bilemeyen bazı meslektaşlarımızın, 1973 tüzüğünü

hazırlayan Yönetim Kurulunu "vefasız" olarak değerlendirmeleri çok haksız bir tutum olmuştur. Zira, 1630 sayılı Kanun ve 1973 yılının koşulları tüzüğü hazırlayanları sınırlamış (örneğin, askeri personelin derneklerde kurucu üye olamamaları gibi) ve derneği yeniden kurarken bu ve buna benzer değişikliklerin yapılması zorunlu olmuştur. 12 Eylül 1981 sonrasında çıkarılan 2719 sayılı Kanun ile dernek organlarının seçimleri, yeni düzenlemeler yapılincaya kadar ertelenmiştir. Söz konusu düzenlemeleri getiren 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 7.10.1983 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmesi ile, derneğimizin tüzüğünün bir kez daha yeni yasa doğrultusunda değiştirilmesi gerekmiş ve işbaşında olan Yönetim Kurulu'na bu görev yerine getirilmiştir 1984 Tüzüğü, 1973 Tüzüğü esas alınarak hazırlanmış, yalnızca 2908 sayılı Dernekler Kanunu'na uyumu yönünde bazı yeni maddeler eklenmiştir.

Dergimizin kapağında da yer alan derneğimiz ambleminin saptanması ise, 1966 yılında kuruluşu izleyen günler içinde, Yönetim Kurulu'nda ele alınmıştır. Derneğimizin ilk başkanı Prof. Dr. Enver İzgü, konu ile ilgili çalışmalar yapmayı üstlenmiş ve birkaç tasarı hazırlamıştır (Bkz. FABAD Bülteni, Nisan 1978, sayfa 23). Bu tasarılar üzerinde diğer kurucu üyelerin de yapıcı düzelteleri olmuş ve bu örneklerden biri derneğimizin amblemi olarak seçilmiştir.

FABAD otuz yıl içinde çeşitli bi-

limsel ve sosyal faaliyetler göstermiştir. Ancak en önemli çalışması, hiç kuşkusuz, FABAD Farmasötik Bilimler Dergisi'nin yayınlanmasıdır. Mütevazı bir bülten yayını şeklinde başlayan bu çalışmalar, 1981 yılından itibaren pek çok olumlu aşamalardan geçerek ürününü mükemmelleştirmiş ve ortaya gerek sunuş ve gerekse içerik açısından övünülecek, uluslararası indekslerde yer alan, süreli bir yayın çıkmıştır. Ayrıca dergimizin yayın hayatını, tümüyle, sağladığı reklam gelirleri ile sürdürmekte olduğunu da vurgulamamız gerekir. Dergimizin, zamanında yayınlanan sayılı dergilerden biri olmasını ve övündüğümüz diğer özelliklerini, bugüne kadar nöbet değiştirerek görev üstlenmiş olan başta Prof. Dr. Atilla Hıncal ve Prof. Dr. İlbeyi Ağabeyoğlu olmak üzere tüm dernek başkanları, yönetim kurulu üyeleri, yazı işleri müdürleri ve yayım kurulu üyelerinin özverili çalışmalarına borçlu olduğumuz bir gerçektir. Diğer taraftan dergimize bilimsel danışmanlık yapmış olan, çeşitli üniversitelere mensup öğretim üyelerinin değerli katkıları da yadsınmaz. Otuzuncu kuruluş yılımızda, meslektaşlarımız ve üyelerimiz adına kendilerine bu değerli hizmetleri nedeniyle şükranlarımızı sunmayı görev saymaktayım.

ECZACILIĞIN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI :

Geçmişte, aynı kişi "Hekim-Eczacı" olarak hem hastasını muayene eder, hem de bilgisini ve olanakları oranında ilacı hazırlar, has-

tasına verirdi. İnsan organizmasının mükemmel ama aynı zamanda çok karmaşık bir yapı olduğu anlaşıldıkça, bu "Hekim-Eczacı"lar, insan organizmasını tanımak, dertleri ve hastalıkları ile başedebilmek üzere, ilaç hazırlama işini diğer bir meslek grubuna bırakarak ana konuları olan tanı ve tedaviye yöneldiler. Bununla da yetinmeyip, tıbbın tüm dallarının ayrıntılı şekilde bilinmesinin olanaksızlığı karşısında, belirli dallarda bilgilerini artırıp uzmanlaşmaya başladılar.

İlaç hazırlama işini üstlenen eczacılar ilaç üretiminin endüstrileşmesinden önce ve tedavi edici ajanların henüz sınırlı sayıda olduğu dönemlerde, eczanelerinde majistiral ilaçlar hazırlayarak görevlerini başarı ile yürütmüşlerdir. Her meslekte olduğu gibi eczacılık mesleği de çeşitli aşamalardan geçerek bugüne ulaşmıştır.

Günümüzde, eczacılık mesleği en geniş kapsamı ile ve kısaca "İlaç Uzmanı-İlaç Danışmanı" olarak tanımlanmakta ve böylece ilaç konusunda tam ve derinlemesine bilgilere sahip bir meslek mensubu olduğu öngörülmektedir. Buna bağlı olarak da serbest eczaneler, hastahane eczaneleri, ilaç üretim birimleri ve fabrikaları ile ilaç kontrol ve analiz laboratuvarları eczacıların doğal çalışma alanları olarak kabul edilmektedir.

Diğer taraftan eczacının konusu olan ilaçların sayısı ise, ilaç üretiminde kullanılan etken ve yardımcı madde çeşitlerinin artışına paralel olarak, çığ gibi artmaya devam et-

mekte, ilaç teknolojisi ile, ilaç kontrol ve analizindeki yenilikler birbirini izlemektedir. Ayrıca, ilacı kullanacak hastayı ön plana çıkaran görüş ve uygulamalar sonucu biyofarmasi, kronofarmakoloji gibi konular önem kazanmaktadır.

Yukarıda kısaca belirtilen eczacıların çalışma alanları oldukça geniş kapsamlıdır. İlaçlar konusundaki gelişmeler ile birlikte değerlendirildiğinde, bu alanların her birinin ayrı ayrı bazı ek bilgi ve deneyimleri, yani uzmanlaşmayı, gerektirdiği açıktır. Kanımca, dört yıllık eczacılık eğitim-öğretim programları çerçevesinde ve 100-200 kişiyi bulan sınıflarda öğrenciye, tüm bu alanların gerektirdiği teorik bilgi ve pratik becerilerin yeterince kazandırılması olanaksızdır. Beş yıllık eczacılık lisans programı çalışmalarını çerçevesinde hazırlanan şablonun gerçekleşmesi durumunda da sonucun değişmeyeceği görüşündeyim.

Eczacılık Fakültelerindeki eğitim-öğretim programları konusundaki tartışmaların daima gündemde olmasının kanımca iki önemli nedeni vardır ve bunlar birbirleriyle bağlantılıdır:

1- Mezunlarımızdan çoğu çalışma hayatına atıldığında kendini yetersiz bulmakta ve fakültede kendilerine gereken bilgilerin yeterince öğretilmediği, buna karşın gereksiz bilgiler yüklendiği şeklinde bir sonuç çıkarmaktadırlar. Bu görüş birçok yönü ile tartışılabilir, ancak gerçek payı da vardır. Eczacıları geniş bir yelpazeye yayılan çalışma

alanlarına hazırlamak için öğretilmesi gereken teorik ve uygulamalı dersler karşısında dört yıllık süre daima yetersiz kalmıştır. Sonuçta öğrencilere çok sayıda dersi kapsayan, yüklü programların sunulması kaçınılmaz duruma gelmiştir. Bu durum, hocaların konuları derinliğine işlemesine imkan vermediği gibi, öğrencilerin de konuları özümseyememesine, beklenen sentezleri yapamamasına yol açmaktadır.

2- Eczacılık Fakültelerinde, mesleğimizin çalışma alanlarına uzman yetiştirecek programların bulunmaması. Fakültelerdeki lisans üstü programlar (yüksek lisans ve doktora) yalnızca akademik personeli kariyere hazırlamaktadır. Bu açmaza başka fakültelerde de örnekler var mıdır, bilemiyorum. Ancak yakından bildiğim ve eczacılık gibi sağlık personeli yetiştirmekte olan Tıp ve Diş Hekimliği Fakültelerinde böyle bir kopukluk yoktur. Herhangi bir

bilim dalında uzmanlık alan bir hekim, kariyerine devam edebileceği gibi bu üst düzey bilgilerini mesleğini uygularken hastasının yararına da kullanabilmektedir.

Değerli meslektaşlarımın, eczacılık mesleğinin burada dile getirebildiğim ve getiremediğim tüm sorunlarına, er veya geç, köklü çözümler getireceklerinden eminim.

FABAD'nin 30. kuruluş yılı vesilesi ile belirtme fırsatı bulduğum bu görüşlerim, çalışacağı alanda özümsemiş bilgiler kazanmış, kendisine ve bilgisine güvenen bir eczacının, topluma en yararlı duruma geleceğine ve mesleğimizi yücelteceğine olan inancımın kaynaklanmaktadır.

Otuz yıl önce derneğimizin kuruluşunda görev yapmış kurucu üyelerimizden artık aramızda olmayanları rahmetle anarken, aramızda bulunan kurucu üyelerimize ve derneğimizin tüm mensuplarına esenlikler dilerim.

